

www.e-rara.ch

**Lexicon alchemiae sive dictionarium alchemisticum, cum obscuriorum
verborum, & rerum hermeticarum, tum Theophrast-Paracelsicarum
phrasium, planam explicationem continens**

Ruland, Martin

[Frankfurt am Main], 1612

Stiftung der Werke von C.G.Jung, Zürich

Shelf Mark: online

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-7375>

T

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

T

T Abaisir Arabice est spodium.

Taballa & tabella transuersa, *Leitte*.

Tabula, *Schran*.

Tabula ferrea est instrumentum scrobibus hæmisphæricis, seu acetabulis puncta ad excipiendum probationum effusiones.

Tabellæ quæ transuersæ, quas tertia decussat, *Quel*.

Tabulata tollium, *Balg brettter*.

Tabergeta, id est, albificans, *Weiß machen*.

Tal, id est, lutum pauorum, vel alkali.

Talcum. Talk est materia pellucida, splendens, & clara, vni-
num similitudine, tenuissimis foliis compacta, & scissilis, cu-
uis sunt quatuor species: alba, flaua, nigra, rubea, *Kalkensils
ber allerhandt farb/weiß/rot/gelb/schwarz*.

Talc, id est, vinum coctum.

Talk ist weißfarb wie Gips/heist sonsten Spat/vnd ist ein durchs-
sichtiger Stein/heist Sparkalk oder Lederkalk.

Talpa, *Schärmauß*/id est, Tulaxis.

Trica, vel Tica, id est, bonum.

Tarith, id est, Mercurius, Ruscias idem.

Taro, id est, lentiscus.

Targar, id est, oleum de Iuniperis. *Wachholter Del*.

Tain ist geschrieben für bolo Armeno.

Tartar, id est, tartarum.

Tartarus est vini calculus, aut lapis vasorū lateribus adhærens,
Weinstein / similitudine. Paracelso dicitur calculus in ho-
mine renum lapis, arena quoque reliquorum membrorum,
ut glutinis albi, cuius tartarum podagræ causam parit. *Der
Stein / Sandt vnd Gries in Nieren / Blasen vnd anderen*

Gliedern : item die Materi des Podagramß/ vnd anderer
Kranckheiten.

Talcum, vox esse Arabica creditur: significans stellulas mican-
tes, fosfores metallorum Chymici ita cognomināt lapidem
coagmentatum ex foliolis seu squamis, qui igne perpetuo
sublittit immutabilis. Horum lapidum aliqui sunt albi, den-
si, fragiles, vt lapis Selinitis, vel lapis specularis dictus: aliqui
virescunt, qui si nimium densi fuerint, flexiles sunt, vt etiam
veluti foliola complicari & conuolui queat: reperitur in fo-
dinis Misniæ. Alias exstat & alia species, quasi ex squamis
composita, splendens vt stellulæ. Harum squamæ aquis sæ-
penumero dissoluuntur & finduntur; quod argentum catta-
rium vel talcum dicitur.

Tallus, id est, lumbricus, **Regenwurm**.

Tefra, cinis. Vocatur etiam konis.

Tegula, **Muffel**.

Tegula fornicata, cin **Muffel**/est vas terreum, ventilabris & o-
stio peruium, oblongum ad tegendum catillos, ne operæ pol-
luantur fauillis, vtque calor eo tem-
peratius materiam elabo-
rare possit, formatum. Quidam hanc tegulam cum fundo
connectunt: alii fundum ab illo segregatum faciunt: id quod
in cuiuslibet positum arbitrio.

Telon, quasi telum ignis, **der feur**.

Temperatura, **Zuschlage**.

Temperatura prima, auf frisch einstreichen.

Temperatura secunda, **Zuschlag auf reich Einstrich**.

Temperatura tertia, **Verplegen auff dem Herdt**.

Temperamentum est omne, quod propriam naturam domat,
frānatque, aliam admittendo, vt est vinum adustum, vel a-
qua ardens.

Tenacitas glutinis, est resina mineralis, vt therebinthina arbo-
ris lux. **Ein's jeden Baums Harz**.

Tenta,

Tenta, ein Meiß / den man in die schäden steckt / oder Neklump /
lein / Meißel von schleiffen / Wundwicken. Alias penicillus,
peniculus, spitziger Meißel / scharffe wick.

Tenum, Law / nemlich cerdonum, der Weibern / Löw.

Terra Melia. olim ex Melo Insula ferebatur, colore similis Ere-
triaz cinerea; aspera tactu, crepitans derafa, pumicis modo:
vim habet aluminosam, vt vult Dioscor. l. c. Hodie quia ex
Tripoli Lybiae Africae affertur, Lapis Tripolis dicitur. Estq;
ille lapis: quo solent vulgo abstergere barbitonfores pelues.
Est autem pallidus in cinereo & flauo, abstergit & specula, &
omne, quod mundum ita esse debet. In Saxonia crebris lo-
cis, praecipue prope Hildethemium nascitur lapis, qui re-
spondet viribus, colore, & reliqua natura omnino lapidi illi
Tripoli, & Melie terrae. Er rauschet / wañ man ihn anrühret /
& veluti Melia. Sic omnis terra eligenda; recens, mollis, non
lapidosa, friabilis, quae facile resoluitur.

Terra ampelitis, quasi vinaria, seu pharmacitis, nascitur in Se-
leucia Syriae, laudabilis inprimis, nigra, bitumini similima,
assulosa, carbonem referens, aquabili splēdore, soluitur oleo,
vim habet dissipandi & refrigerandi, vt docet Dioscorid. l. c.
& c. & Plin. l. 35. c. 16. Damnatur e contra, quae candida & ci-
nerea, & in liquorem quae non resoluitur. Ceterum quis eius
vltus, etiam in oeconomia, videl c. Cignae inter lithanthra-
cas, & etiam in inferiori Germania, vbi bituminis reperiun-
tur species, inuenitur copiose ampelitis, & dicitur a Germa-
nis, Schwarze Kreiden.

Terra in fodinis reperiuntur, quae quoad colores argillae sunt si-
miles, sed sola siccitate, vnde fiunt, distinguuntur. Quaedam
est candida, quaedam nigra, quae est pnigitis, quaedam lutea,
q̄ est ochra, quaedam punicea, quaedam purpurea, seu rubea, q̄
est sandaraca, Bergröte / reischgelb / roßgelb. q̄dā est viridis,

quæ est chryfocolla: quædam est cinerea: quædam est cœrulea, Græcis kyanon, Latinis cœruleum. Terra candida diuerfa habet nomina ex rei diuerfitate & regionibus, vnde ad fertur. Et hæc perraro in metallis reperitur, fed fuis locis propriis effoditur. Notandum vero, quod præterea quiddam aliud reperitur in venis metallorum, referēs candore medullam, quod & nos vocamus medullam faxi, *Steinmarck* / & est quali medulla offis alicuius animantis. Hinc pulcre dictum est, quod offa matris lapides dicti sunt oraculo Delphico. Estque fere illud fluidum, nec fic tenacis pinguedinis, vt argilla: quanquam interdum exficcatum & durum inuenitur: Sicuti etiam Ienæ in Thuringia, & ad Hercyniā fyluam, apparet illa medulla faxi tanquam vina intra faxes, candida, friabilis, omnino indurata: vnde pueri arenulam terunt ad lituras ficcandas. In Saxonia nonnullis locis ad flumina reperiuntur fimiles fere Alabaſtriti.

Lemnia terra, Lemnium minium, species rubricæ colore minio proxima. Dicitur autem Lemnia terra, quia ex Lemno adferebatur. Auicenna terram figillatam & lutum figillatū dicit, quia a sacerdotibus Dianæ signabatur imagine Dianæ, in cuius tutela erat: vel capræ, quæ caprino sanguine miscebatur: vnde & sphragida ægos, i. e. sigillum capræ nominabant. Huc se Galenus contulit, vt videret, quantum hircini sanguinis admisceretur illi terræ: vt inde coniiceret, quæ illi vis inesset, & quare tam magni ac mirabilis effectus esset in medelis. Sed de rubrica, quam terram figillatam Turcicis literis Materialistæ adferant, actum. Nos veram terram Lemniam iam parum credo habemus, propter Turcæ rabiem, qui imperium habet in Lemnum, licet illinc in Thraciā & Byzantium facile portari possit. Pro illa quidam hodie creta figulina signata vtuntur. Circulatores quidam nequam
fin-

singūt in Italia, se de profapia esse diui, nescio cuius, Pauli, & vendunt fictitium quiddam hominibus pro Lemnia terra, contra venena perniciosa pro antidoto. Imperator Turcarū nunc fodinas eius terræ tenet, & mittit cum legatis nonnunquam nostro Imperatori pro magno, quia aduersus venena & pestem præsens sit antidotum. Diosc. eam nasci tradit in Lemno, in cuniculoso specu, palustri loco. Idem & alii testatur, nempe quibusdam in mōtibus Lemni, aut circa radices mōtiū, p̄cipue circa illū mōtē in quē delapsus Vulcanus, teste Gal. Plin. l. 35. c. 6. primū dicit effossā in spelūcis, q̄ saxis adherit, excellentem: & quod glebis suis color extra maculosus. Consule & Serapionem libr. Aggergatiu. Theumacens. Paulum item & Auicennam de terra sigillata: Nicandrum in Theriaca inter antidota cōtra morsus lethales. Platearius vocat hanc calcem odoriferam, & terram argentariam, & Saracenicam. Nos supra admonuimus, pro terra Lemnia nunc vendi cretam figulinam signatam: & ipse monet Platearius, facile sophisticari Lemniam terram ex creta. Plinius Lemniam terram proximam esse dicit colore minio. Omnes autem pastilli, quos mihi videre contigit, semel atque iterum, qui de Lemnia esse debuerē terra, fuere aliquantum subpallidi, propter dilutionem forsitan terræ. Deinde quod profundius iam foditur, atque ita minus calore aduratur, vt de Sinopide docuimus Ita vides cum Deus homines ex terra creauit, & quidem ruffa, e contra homo in terram soluitur, & terra illi contra venena & morbos grauissimos pro antidoto est, & volūt illā ipsā terrā, terrā Lemniā maxime conformem esse in tēperamēto humanæ naturæ, q̄ etiā constat. Est & Terra sigillata Casareæ Maiestati, & candida, & rubea, scorpione insignita, quæ ab ipsomet Imperatore nostro cōfecta, viribus haud cedit terræ Lemniæ Turcicæ.

Terra Eretriades Diosc. l. c. duas species terræ Eretriadis esse dicit, abam & cinericeam: quæ cum mollis sit, & trahitur per æramenta, refert lineam violaceam: & illa ipsa est tum opima. Docet & idem, quomodo lauentur & parentur illæ species, & quæ his qualitas, nempe adstringendi, refrigerandi, molliendi, caua explendi, sanguinolenta conglutinandi, idem Plinius docet lib. 35. c. 16. In Saxonia cinerea hæc eius species reperitur aliquoties ad fodinas figulorum, & etiã ad littora fluminum, præcipue Albis: vt in copia est videre ad ostium Tangræ, regionis Hierichuntinæ.

Terra Samia etiam duplex est secundum Dioscoridem.

1. Candida, levis: tãgenti linguæ glutinis modo adhærescēs, mollis, succosa, friabilis; cuiusmodi est, quam alii collyrion appellant.

2. Altera crustacea, cotis modo prædensa. Vruntur & lauantur vt Eretriades, & viribus illis sunt vicina. Sistunt sanguinis reiectiones, fluxiones vuluæ. Profunt testiu & mammaru inflammationibus, & venenis, & ictibus serpentum. Confule Plinium l. 35. c. 16. & Nicandrum in Alexipharmacis, cõtra potionem cantharidum. Ceterum de lapide Samio, cuius vsus in poliendo auro, cuius Diosc. facit mentionem penes Samiam terram, vide ipsum Diosc. l. c. & Plinium l. 36. c. 21. & Albertum in lapidario suo. Nos terras Samias nomine habemus in fodinis figulorum in regione Hierichuntina, non procul ab Albi prope pagum Gentin.

Terra Chia, candida est, & crustosa, similis terræ Samiæ, tum forma, tum virtute, sicuti docet Dioscor. & Plin. lib. 35. c. 16. Præcipue autem illa commendat colorem corporis, detergit in balneis pro nitro maxime cutim mulieru, & hæc terra reperitur in Saxonia multis locis, præcipue in fodinis prope Belzick oppidum.

Ter-

Terra Selinusia eandem habet naturam, quam Chia & Samia, teste Diosc. & Plinio l. c. præcipue illa, quæ resplendet, inquit Diosc. candida: vel vt Plin. dicit, lactei coloris, friabilis, & cellerrima dilui humore. Plinius eadem lacte diluta interpolari docet albaria tectoriorum.

Terra Cimolia. Huius secundum Diosc. duo sunt genera: Alia candida: alia ad puram inclinans. Optima vero, quæ innatam pinguedinem habet, quæ & tactu frigida sentitur. Vis est diluta excutiendi, cohibendi, infrigiti. Plin. l. 35. c. 17. inter cretæ genera enumerat. Fuere autem olim hæc terræ notissimæ, non tantum medicis, sed etiam ad pannos inficiendos, & ad argentum coquendum, vt dicit Gerodius. Vnde & hæc terra dicta est argentaria. Celsus Cimoliam terram laudat, quæ sit subcærulei coloris. Vide & Serapion. l. aggr. c. Tenchi molea. Fuerunt etiam de his terris & variæ opiniones. Quidam in Hispania nigram inueniri, quidam marmor esse in viridi luco, quidam fieri ad rotam illam arenariam, qua acuuntur gladii, volebant: & pro ea posuerunt illam nostram materiam, quæ reperitur ad tales rotas, seu limum aquaticum. Nunc cum rem ipsam ignoramus, nihil vel parum certi de ea dicere possumus.

Terra rubea, bolus Armenus.

Terra auri, lithargyrium Solit, *Goldglett*.

Terra argenti, lithargyrium argenteum, vel Lunæ, *Silberglett*.

Terra fidelis, terra cœlestis, & cœlum terrestre, id est, argentum.

Terra Hispanica, id est, viriolum.

Terra foetida, id est, sulphur.

Terra cliuuli instar aggerata, *Stuffe*.

Terra ferruginea, *Eisenschueß*.

Terra fere lutea, *Gluch.*

Terra sigillata, soll roter farb seyn.

Terra figula, *Haffner Erdt*, id est, argilla, Lätt/vel creta.

Terra rubea, id est, auripigmentum.

Terra foliata, *Blätter*; *Mercurialis*ch Wasser/darin das Goldt
gesähet wirdt: *Miterius* sagt/ Terra foliata ist Mercurius, der
sich in *Mudel* anhängt/ darauf das Wasser wieder gegessen
wrdt. Daher spricht *Hermes*, *Sähe dein Goldt in terrâ fo-*
liatam ist das geistlich wasser/die weisse geblickerte Erde ist die
R. on d.ß Siegs. Senior fol. 41. ist das geistlich wasser auß der
Eschen gezogen/der ander *Corper*.

Teragoliniem, id est, manu confecta, mit der Hand gemacht.

1. Terra lutosa, candida, quæ conchas duratas in se conti-
net, ein sandich Erdreich/ darinn steinerne Schneckenhäuße-
lein wachsen.

3: Candida, saponaria, siue fullonia, *Elteogiana*, weisse Seife-
sen Erde/ Wasch Erde/ Füll Erde.

4. Candidissima ex Melo Insula veteribus celebrata.

5. Lemniavel sigillata candida, nostra adulterina. Vera ex
Lemno Insula adfertur, gefellsche gesiegelte Erde.

6. Lutosa, cinerea, graver Laste.

7. Pinguis, mollis, cinerea Iuliacenſis.

9. Eretria cinerea vltamarina, qua medici vtuntur.

8. Cinerea Patauina, in qua gignitur cœruleum. Glebæ hui⁹
terræ reperiuntur in agris: quæ cum franguntur, in medio
ineſt terra candidissima, mollis, friabilis: ea breuissimo tem-
poris spatio propter ambientem aerem mutat colorem na-
tium; & fit cœrulea.

10. Cinerea Hispanica, ex qua vasa liquationis fiunt, admi-
ſtis testis vasorum fractorum. *Spanisch Erdreich*/ darauß
11. *schmel* i. *Tiegel* werden.

11. Cine-

11. Cinerea Hybernica, quā fugiunt omnia animalia venenata. Talis dicitur esse quædam in Sueuia iuxta Augustam.
12. Cinerea rarissima Gifelana, ex qua fiunt vasa, quæ exudāt vinum recens, & alios liquores. *Ein grow luff Erdrich/darauf die Haffische Most reusen werden/die stets schwenken.*
13. Subcinerea, spissa Waldenburgica, ex qua fiunt vasa, nullos liquores sorbentia, & aquam fortem continentia.
14. Cinerea dura & crustacea, ex qua in Italia lebetes & athena conficiuntur, *Grow hart Erdrich/darauf man Fischigel vnd Kessel machet.*
15. Cinerea Annebergica, cum rubrica fabrili mixta, *ein grow Erdrich/mit Bergrothe vermischt.*
16. Violacea friabilis Iuliacensis, *schön violbraun mild Erdrich.*
17. Saponaria factitia, qua eluuntur vestimentorum maculae, *Ein gemacht Erde/damit man die Flecken auf den Kleidern treibet.*
18. Viridis saponaria in Thuringia prope Beichlingum, cruta in fodiendo cellario.
19. Lutea, lutea, *gelber Letzen.*
20. Ochrea similis, ex qua plumbum excoquitur. *Ilmanx ad siluam Bacenam, Ilmenauisch Blei Erde.*
21. Tripela, *Erppel.*
22. Alana, ab Alanis populis, qui nunc Valachi.
23. Rubea arenosa metallica, in Aldenbergo, quæ leuissimo tactu manus tingit: & in fodinis ipsa fixa, vt terræ plane fiat colore similia.
24. Rubea dura sabulosa in metallis æneis Illebia, quam appellant, *Koerze.*
25. Rubea friabilis ibidem, *rotte Gebirge.*
26. Rubea mollis scissilis Waldenburgica, venæ minii non dissimilis. *Schöne rothe schiff. ichte Erde/dem Qu. d. Silber Erze nit vngleich.*

27. Lapidosa rubra Rodicensis, cum qua marga ipsa excinditur, *roth steinicht Erdrich/darmit das Steinnarck bricht.*
 28. Terrain aqua Aquisgrani Cadmia fossilis reperitur.
 29. Pinguis mollis, subfusci coloris Iuliaeensis, cum qua bolus effoditur, *bräunlich Erdrich.*

Nigra bituminosa, *schwarz Bergwechsig Erdrich.*

31. Terra ampelitis, seu pharmacitis, qua medici vtuntur.
 32. Pacodis, etiam medica.
 33. Friabilis squamis æris similis, ex qua in Hercyneis ferrum excoquitur. *Ein milde Kesselbraun Erdrich/darauf man am Harz Eisen mache.*
 34. Lemnia vel sigillata terrarum omniū apud medicos celeberrima, *gesiegelte Erde.*
 35. Terra qualiteres ducuntur, *Ziegel Erde.*
 36. Nitrosa Thuringica, quæ in multis locis corium terræ occupat. Vnde vix alibi plures officinæ nitrariæ, vt Mersburgi & Erfurdia.
 37. Aluminosa Misnensis, colore vario, sed ochræ & ferruginis præcipue, *Alaun Erdrich.*
 38. Aluminosa Misnensis cinerea, quæ veluti pyrites rarus splendet.
 39. Atramentosa, *Rupfferwassericht Erdrich.*
 40. Sulphurea, *Schwefel Erdrich.*
 41. Carbonaria e cespitibus Belgica & Misnensis, qua carbonum vice vtuntur. Antverpiæ *Durff* nominant, & baiulos, qui saccis e nauibus exportant. *Durffen Träger.* Misnenses *Dorpte* appellat, quæ in montana eius parte ante paucos annos cognita & effossa est. Vtuntur ea in alendo igne, vbi est lignorum penuria, vel in venis excoquendis, quæ igni maiore indigent.

Terebintina, id est, refina.

Tere-

Tere
ac
in
in
V
Tere
Test
Test
Testu
Testu
Than
re
vo
Thap
Ar
Theb
Them
Ther
Thim
Thifn
S
Thrac
Thuc
Thuci
Toph
Pu
2.
3. T
dan
lori
4. L

Tereniabin, pinguedo mannae. est enim mel sylvestre, tendens ad modicam nigredinē, non ex apibus, sed ex aere decidens, in campos, arbores, & herbas, dulce vt aliud mel. Reperitur in bona quantitate mensibus æstiuis Iunio, Iulio, & Augusto. Veteres thfer vocarunt.

Terdine, Valeriana, terdolia, **Angelich.**

Testa, **Schirbel.**

Testa **3. st.**

Testudo, spuma maris, **Meerschäum.**

Testudo, id est, limax, anacium album, & rubeum idem.

Thamatica ars, est per quam inueniuntur machinae, quæ vel aere vel aquis impelluntur, **Die Kunst Werck zu erfinden / die vom Lufft oder Wasser g. trieben werden.**

Thapneus est medicina mundata, & repurgata, **Eingereinigete Arzney.**

Thebayco, id est, cupreo, **Kupffern.**

Themyanthus, **Go. dt.**

Theriaca, **Gist. Ferment materi, lapis.**

Thimia, **Das Geschir, da man distillirt vnter sich.**

Thisma, minerarum venæ & progressio, **der Erz vñ Bergwerck Streichengång vñ Ader.**

Thracias, **Nordwest.**

Thucia, **Salinen.**

Thuciosi, **lebendiger Schwefel.**

Tophi & pumices, 1. Pumex candidus cinereus, **Ein weißer Pndt.**

2. Theophus, qui plerunq; rarus est.

3. Thuringicus, quæ in Helba fluuiolo inuenitur, & eo exundante, copiose in ripam eiicitur. Ex eo struuntur parietes: coloris est cinerei.

4. Lapidēs qui in fistulis, per quas ducuntur Thermae, nascuntur

tur

tur in Badensibus Carolinis, thophis similes. Wechß in Rinnen/darinn das heisse Wasser/in die Bäder geleitet. 3. Marg-graff Baden/ vnd Carlsbad.

5. Lapidēs, qui in tubis aquæductuum nascuntur, vt Beichlingi, ex eo fonte, qui in arcem deriuatus est, tophis solidiores.

6. Thophus in cinereo flauus, Hallēsis, Ein Rällischer Zopffstein.

7. Candidus Misenus Rabschicius, ex quo calx vritur.

8. Candidus fistulosus Misenus, Ein rörichtter Zopffstein.

9. Candidus instar botri in superficie, Misenus, Ein trüblischer Zopffstein.

10. Candidus crustaceus Misenus. Schirblicher.

11. Candidus Misenus, qui conchis plenus est, Darin Schnecken Häuser.

12. Candidus Misenus, in quo folia quercus & alni sunt impressa. Darin Eychen vnd Erlen Bletter.

13. Spadicei coloris durissimus e scaturigine thermarum Carolinarum, der im Carl Bad im Strudel wechß.

14. Flauus, qui in calidarum canalibus subsidet, Dessen Rinnen wechß in warmen Bädern.

15. Flauus qui calidarum canalibus stiriarum figurapendet, Der an den Rinnen vom Zopffwasser wechß.

16. Flauus, qui in calidarum canalibus stiriarum figuralignis kramini & cuius rei iniectione adnascitur, Der sich in alle dings/ so man ins Wasser wirfft/anlegt.

17. Globuli tophacei flauī, qui gignuntur in scaturigine Carolinarum, Runde bleichgelbe Kugeln / die der Strudel außs wirfft.

18. Plane flauī & ita rotūdi, quasi arte essent præparati, Circelrunde.

19. Rubei, Rothgelb.

20. Purpurei.

21. Spadicei.

22. Virides.

23. Flauī, qui corio duro glabro sunt obducti, die von langem aufwerffen des Strudels glatt worden seind.

24. Pisa thermarum Carolinarum: quæ pisis magnitudine & colore & forma sunt similia, Steiner Erbs.

25. Quæ coriandro sunt simillima, Kleine Erbs.

Thyites lapis a mortariis nomen habet, verum qui sit iam ignoratur, Diosc. eum gigni in Æthiopia vult subuiridis coloris, veluti Iaspis. De illo parum alias constat apud reliquos auctores. Sunt qui lapidem lyncis esse volunt. Verum quid lapis lyncis, in litera L.

Tifacoum, Quecksilber.

Tigilla transuersoria, Felsölker.

Tignum, Seile.

Tignum mobile, Schnell Zuge.

Tignum, cuius foramen penetrat axiculus duplex, Schwengel.

Tigna statuta, Zocken.

Tignorum species, Steiffen.

Tigilla rudia infimæ putei parti superimposita, Schußbäume.

Tigna longissima, Wandruten.

Tigilla teretia, Kasten Stangen.

Tigna per interualla locata, Tragstempffel.

Tigna oblique descendencia, Pande.

Tigna in fronte & tergo putei collocata, Psulbäume.

Tigna, Mälgebute.

Tigna in terra defossa, Stappeln.

Tignum breue, item dens pili, & des quadrangulus, Schemel.

Tigna humi strata, Schue.

Tigilla aliis tigillis in terra defossis immissa, Stock Bäume.

Tigilla transuersaria, Ein Strich.

Tigilla, don Hölzer/oder dum Hölzer.

Tin, tinfatura, sulphur.

Tinckar, id est, capistrum auri, id est, borax.

Tinkar ist das grüñ d.ß Erzes oder Wasser auß Salz gemacht/

Borax attinkar.

Tingere, färben ist sein Natur verwandeln.

Tingironond transmutiren.

Tincken lamina ferri, Eiserne Lamel.

Tinctura dicitur quod colore suo penetrat & stinguit corpora
~~delu~~ eluſi erocasaquam, waß die Körper durchdringet vñ färbet.

Tinctura est azcanum specificum cum essentia qualitatibusque
 formalibus etiam colorem rei habens, vt in sui similem natu-
 ram tingere possit. Hæc si optime elaborata est, in valde te-
 nui peripicua substantia apparet, tâquam esset aer perspicu-
 us quidem & purus, at coloratus certo modo, colore perspi-
 citatem non prohibente. Itaque & sine sedimento longo
 tempore durare potest. Neque vero tam elaborandi gratia
 petitur, quam efficaciter ad sui naturam immutandi, quan-
 tum dispositio rei patitur. Itaque in medicina plurimum ad
 valetudinis restaurationem, & sanitatem firmandam adhi-
 betur, ita vt ob validam virtutem etiam renouandi potesta-
 tem habere dicatur, cum omnia membra, sanguinem, spiri-
 tum & calorem reddat vñ sui vegetum & valentem.

Tinctura est duplex: Aperta & producta: Aperta est, quæ in su-
 perficie sponte natura se conspiciendam offert: qualis est
 frequens in mineralibus.

Tinctura producta est, quæ a centro ad superficiem producitur
 & ex-

& extrahitur. In plerisque enim aliis in occulto recessu color, virtusque est, quod alias dicunt in potentia esse, unde per exaltationum modos est producenda; antequam extrahatur. Nobilissimæ hic sunt tincturæ metallorum, quædam etiam in vegetabilium censu reperiuntur.

Tipfaria, id est, aqua hordei, vnd heist Ptisana.

Titar, Bucree.

Titanos, id est, calx ex gipso, Raltz auß Gyps.

Topazion gemma est inuenta primum in Insula Chiti Arabia, cum prædones pressi diutius fame, & tempestate, herbas radicesque effoderent. Aut topazion dicitur, ab insula rubri maris nebulosa, quam cum sapius nauigantes quærent, dixere eam propterea Topazion (Topazin enim lingua Troglodytarum significat quærere) ex hac enim insula teste Plinio, libr. 37. cap. 8. gemma hæc primum allata est Benericæ reginæ Aegypti. Sunt tamen qui topazion & in Thebaidenasci dicant. Sicuti in Hungaria species eius pallens reperitur. In nostris fodinis inueniuntur & fluores, coloris lutei, haud dissimiles topaziis. Plinius topazii duo facit genera, sc. prasoin & chrysepton, similem Chrysoprasio, cuius tota similitudo ad succum porri dirigatur. Albertus & Euax, item & alii vnam eius speciem similem dicunt auro: alteram croceo colore superare aurum. Dicunt vim illis inesse contra libidines, reddere eos homines castos & animatos.

Topasius, Topazius, Ein Topas.

2. Nilios, Ein trüber oder dunkler Topas.

Torrefactor, Derrer.

Toruscula, id est, gutta vt toruscula pini pro resinæ gutta ex pino vel abiete, toto pro parte sumto: Ein Dropffen von Danksapffen. Item Schiepen darvon.

Trachſar, metallum in ſua minera, *Ein jedes Metall in ſeinem Erz.*

Traha ſiue capſa, *Schleiffe.*

Traha cui impoſita eſt capſa, *Schlitte.*

Transuerſum, *Quereh, Quer.*

Transudatio eſt, ſi in deſtillatione deſcenſoria eſſentia proleſta-
ta tranſudat, guttatimque in receptaculum deſertur, calore
ſupra admoto. Focus enim ſupra eſt circa ergaſtulum, vnde
& igni circulari agi dicitur. Furno ſit deſcenſorio, balneo deſ-
cenſorio, arena deſcenſoria, & ſimili arte.

Trames, umbrarum & ſpectrorum inuiſibiles, auditæ tamen
actiones, *Ein Schatten/oder vnſichtbar Weſen.*

Tricor, *Gold.*

Trifertes, i. e. ſpiritus ignem inhabitantes.

Trigias, i. e. tartarum trigia, id eſt, ſex.

Trigonum, eſt ſpirituum aſtorum tranſmutatio quadruplex,
iuxta numerum 4. Elementorum, vnumquodque regit ac
durat 200. annos: vt cum trigonum igneum incipit ſuperni
Planetæ ſuam coniunctionem habent in igneo ſigno, donec
igneum hoc durabit, & ſic de reliquis.

Tripes ferreus vas eſt; aliud vas materiam calefaciendam con-
tinens, recipiens, ex ferro fabrefactum.

Tripus, *Stul.*

Tritorium (vulgo infundibulum, *ein Trechſer*) eſt vas tranſmit-
tēs in ſuperficie latum, & paulatim acuatum, cum manubrio
annexo formatum.

Trochlea, *Rlobe.*

Tronus & tronofia cœleſtis ros ex aere natus, dulciſſimus, den-
ſus, tenax, bene odoratus in albedinem ex Mercurio regio-
nis mediæ generatus, a ſale & ſulphure omnino ſeparatus, ve-
re & æſtate decedit reperiturq; ſoliis arborum adherens.

Trulla

Trulla, Kelle.

Truphat est multa virtus minerarum, quæ metallum quoduis in suum esse prædestinatum cogit.

Tubel ist ein Schup/ oder Hammerschlag eines jeden Metalls/ die ab dem Ampohselle/ vnd heist im Griechischen lepidos.

Tubuli, Köhrlein.

Tumbalum, id est, tubel.

Tumbil, id est, terra.

Tumbaba Timpabar capapium thion. id est, sulphur viuum.

Turba magna est astrorum firmamenti coeli innumera multitudo: item prælagium omnium earum rerum, quæ in 4. elementorum mundis fiunt, Desß ganzen Gestirns versamlung vnd ihre Wirkung.

Turbith minerale est Mercurius absque corrosiuo præcipitatus in dulcedinem, Ein süßser præcipitat ohn Corrosif gemacht.

Turpethum est coagulum specificum fixum, quocirca etiam abstractis impuritatibus, & indomita volatilitate, segregatis in imo vasorum cõsistit, & paratur maxime ex mineralibus, quorum essentia & vis specifica potissimum est in parte constante, aut saltem vt vsibus artificiosis sit accommodata, in hanc formam redigitur. Vox turpethi ex Arabum sermone, quo seu corticem herbæ ferulaceæ, seu radicem signât (quâquam postea etiam medicinæ ex genere tithymallorum simili sit accommodata) in chymiam irrepsit propter conformē fortassis effectum, qui deprehensus est in Mercurio certis modis in arcanum redacto. Itaq; etiam ne quis vegetabile

Turbith intelligeret, adiecerunt minerale.

Türsiet, Armenisch Salz.

Tutia, id est, calamina katimia.

Tympanum, Korb.

Tympanum, quod ex fufis constat, *Tümelge.*

Tympanum, quod ex fufis constat, *Getriebe.*

V

VAlrat, id est, folium. Vlcit idem.

Vapor, fumus, *Rauch* Mercurii.

Vas fictile. *Ein Hafner Geschirr.*

Vas crudum, id est, nouum.

Vas minus, quo res fossiles extrahuntur, *Robel* dicitur.

Vas metallicum, ex metallo factum, inseruit subtiliationi vel fusioni: subtiliationi inseruiens est ahenum vel vesica.

Vasa fusoria sunt materiam ipsam capientia, quorum administratione ope mineralia funduntur, vt catillus cinereus, & crucibulum.

Vectis, *Handthabe.*

Vectis, *Haspelhorn.*

Vectis, *Schien/Schienholz.*

Vectes recti, *Windstangen.*

Vectores, *Drecker/die auf dem Dreckwerck lauffen.*

Vectarii, *Haspeler.*

Vehiculum, *Wägnlein.*

Vena, *Flöz.*

Vena cumulata, *Geschütte.*

Vena vsta, *gerüst Erz.*

Venæ rectum, saxi pars pendens, *das hangende.*

Vena, *Gang.*

Venula, tibra, *Kluffe.*

Vena tranfuerfa, *Quergang.*

Vena Veneris, id est, verbenæ.

Venæ durissimæ nodus, *Wispuckel.*

Vena